

Буртак Артем Володимирович,
заступник начальника міжнародного
відділу з обміну аналітичною
інформацією Департаменту
кримінального аналізу Національної
поліції України;

Франчук Юлія Олександрівна,
старший інспектор міжнародного
відділу з обміну аналітичною
інформацією Департаменту
кримінального аналізу Національної
поліції України

ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ТА СПІВПРАЦІ В СЛУЖБІ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ОБМІНУ АНАЛІТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ

В умовах глобалізації та зростання транснаціональних загроз питання міжнародної взаємодії та співпраці в кримінальному аналізі стає надзвичайно важливим. Злочинні мережі, які часто діють за межами національних кордонів, ставлять перед правоохоронними органами нові виклики. Ефективний обмін аналітичною інформацією вимагає швидкої та надійної співпраці між державами, що є ключовим фактором для протидії виникаючим загрозам. Обмін інформацією між країнами щодо методів вчинення злочинів, результатів аналітичної діяльності, фактів скоєння злочинів та осіб, що їх вчинили, є необхідним для ефективної міжнародної співпраці в сфері кримінального аналізу.

Дослідження теми міжнародної взаємодії та співпраці в сфері кримінального аналізу є предметом уваги численних вчених та дослідників. Зокрема, О. Користін у своїй монографії розглядає впровадження інноваційних підходів у кримінальному аналізі в Україні [1, с. 150]. У свою чергу, колектив авторів у праці «Exploring crime analysis: Readings on essential skills» висвітлює виклики, з якими зіштовхуються працівники служби кримінального аналізу під час обміну інформацією на міжнародному рівні [2, с. 45]. Інші дослідники, наприклад, Сара Джонсон (Sarah Johnson), акцентує увагу на важливості безпеки інформаційних систем як ключового елемента міжнародної взаємодії [3, с. 78]. Крім того, проблеми, які стосуються

міжнародного обміну аналітичною інформацією, включають відмінності в законодавствах країн, мовні бар'єри, а також обмежений доступ до сучасних технологій [4, с. 142]. Дослідження вченого Лейка Кеннета також вказує на важливість розробки спільних стандартів для обміну даними [5, с. 33].

Слід зазначити, що міжнародна взаємодія відрізняється від міжнародної співпраці, оскільки перша акцентує увагу на інтеграції інформаційних систем та технологій для досягнення спільних цілей, тоді як друга охоплює ширший спектр відносин між країнами, включаючи юридичні, політичні та культурні аспекти. Україна активно співпрацює в сфері кримінального аналізу з понад 20 країнами. Найближчими партнерами є Польща, Литва, Латвія, Молдова, США, Іспанія, Німеччина, Нідерланди, Велика Британія та Естонія. Ці країни забезпечують підтримку через співпрацю в рамках Європолу та доступ до платформ, таких як SIENA (Secure Information Exchange Network Application), для безпечного обміну аналітичною інформацією. Усі країни не лише надають технічну підтримку, але й активно беруть участь у проведенні спільних тренінгів та обміні досвідом у сфері боротьби з кіберзлочинністю та організованою злочинністю.

Лише за рік кількість опрацьованих запитів на проведення кримінального аналізу, наданих в межах міжнародної співпраці зросла з 51 у 2023 році до 226 за 9 місяців 2024 року, або на 343 %.

Варто зазначити, що важливим елементом міжнародної взаємодії є використання мережевих платформ або додатків. Тому такі організації як Інтерпол, Європол і ООН, використовують кілька платформ для обміну аналітичною інформацією між країнами.

Дослідження показують, що такі інструменти є критично важливими для покращення взаємодії між правоохоронними органами різних країн [1, с. 12].

Варто зазначити, що платформи для обміну інформацією значно спрощують процес взаємодії між країнами, а також створюють додаткові можливості для підвищення ефективності кримінального аналізу на глобальному рівні [7, с. 97].

Станом на 2024 рік Україна обмінюється інформацією з наступними міжнародними організаціями та установами:

- 1) Інтерпол – Україна є членом Інтерполу і використовує його систему для обміну інформацією про злочинців, крадені автомобілі, наркотики та інші види злочинності [8].

2) Європол – Україна активно співпрацює з Європолом, маючи можливість отримувати та надавати інформацію через Інформаційну систему Європолу (EIS) та інші інструменти [9].

3) UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) – Україна співпрацює з ООН у питаннях боротьби з наркотиками і злочинністю, маючи доступ до аналітичних ресурсів і звітів [10].

4) SIENA – через партнерство з Європолом Україна використовує цю платформу для безпечного обміну конфіденційною інформацією з країнами ЄС та іншими партнерами [6, с. 90].

Слід виділити основні проблеми міжнародного обміну інформацією та можливі шляхи їх вирішення:

1) Різні закони про конфіденційність ускладнюють обмін персональними даними. Рішення: створення міжнародних стандартів, таких як GDPR (General Data Protection Regulation) – це стандарт Європейського Союзу для захисту персональних даних. Він встановлює правила для організацій щодо збору, обробки та зберігання персональних даних громадян ЄС, а також застосовується до міжнародних платформ для обміну інформацією [11].

2) Безпека даних і кіберзагрози. Вирішується через шифрування та використання безпечних платформ (наприклад, SIENA) [12].

3) Затримки в обміні інформацією через складні процедури. Рішення: автоматизація процесів обміну [13].

4) Різні формати даних. Рішення: уніфікація форматів і шаблонів звітів (аналітичних продуктів).

5) Політичні бар'єри. Рішення: міжнародні угоди для зниження політичної напруженості [14].

6) Фінансування – багато країн стикаються з обмеженими ресурсами для підтримки та розвитку технологій, необхідних для ефективного обміну аналітичною інформацією. Рішення: розробити міжнародні програми фінансування, які б підтримували країни з обмеженими ресурсами, надаючи їм доступ до технологій і навчальних програм.

Отже ми наголошуємо на тому, що важливо боротися з такими проблемами, як різні правові системи, технічні бар'єри, недостатня довіра між країнами, які ускладнюють міжнародний обмін інформацією та, як наслідок, боротьбу із транснаціональною злочинністю.

У світі, де кіберзагрози стають все більш складними та виразними, аналітика допомагає виявляти та аналізувати

кібератаки, знаходити вразливості і розробляти заходи для їх своєчасного запобігання та нейтралізації. Аналітика заглиблюється в сутність розвідувальних та контррозвідувальних операцій, допомагає відповідати на важливі питання та ухвалювати важливі рішення [1, с. 29]. Тому слід сказати, що боротьба із потенційними загрозами у сфері обміну інформацією є одним із пріоритетних питань, адже міжнародна співпраця вимагає надійності, швидкості передачі даних та відповідності стандартам захисту даних. Інформаційний обмін має враховувати специфіку правових норм різних держав, наприклад, стандарт GDPR у ЄС, який визначає вимоги до обробки та захисту персональних даних, важливих для ефективної комунікації між країнами

Ефективність міжнародної взаємодії та співпраці у сфері кримінального аналізу є надзвичайно важливою для успішної боротьби з транснаціональною злочинністю. Обмін інформацією та застосування кращих практик дозволяють країнам оперативніше реагувати на загрози, оптимізуючи використання своїх ресурсів і стратегій. Ключовими елементами цього процесу є гармонізація законодавства, розвиток технологій обміну даними та створення ефективних каналів комунікації між міжнародними організаціями та правоохоронними установами. Проте виклики, такі як мовні бар'єри, культурні розбіжності та питання кібербезпеки, продовжують залишатися актуальними, вимагаючи додаткових зусиль для їх подолання.

Список використаних джерел

1. Реалізація філософії «Intelligence-led Policing» в системі кримінального аналізу Національної поліції України: монографія / Користін О., Швець Д., Бутко Р., Денисенко Б. та ін., за заг. ред. Користіна О.Є. - Київ: «ВАІТЕ», 2024. 444 с.
2. International Association of Crime Analysts. (2017). Exploring crime analysis: Readings on essential skills (3rd ed.). K. Gallagher, J. Wartell, S. Gwinn, G. Jones, & G. Stewart (Eds.). Overland Park, KS: Author.
3. Johnson, Sarah. (2019). Access to Information in Conflict Situations. International Journal of Law and Society, 11(2), 75–90.
4. Літвінов, М. (2020). Проблеми міжнародного обміну інформацією в кримінальному аналізі. Журнал кримінологічних досліджень, 8, с. 135–150.
5. Лейк, Кеннет. (2021). Спільні стандарти для міжнародного обміну даними. Монографія. Київ: Академія права.

6. Міжнародні угоди та їх роль у кримінальному аналізі. (2022). Журнал міжнародних відносин, 15(1), с. 78–92.
7. ООН. (2023). Звіт про глобальні зусилля у боротьбі з міжнародною злочинністю. Нью-Йорк: ООН.
8. Ukraine: INTERPOL General Secretariat statement. Режим доступу: <https://www.interpol.int/News-and-Events/News/2022/Ukraine-INTERPOL-General-Secretariat-statement>
9. Secure Information Exchange Network Application (SIENA). Режим доступу: <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/services-support/information-exchange/secure-information-exchange-network-application-siena>
10. UNODC Office in Ukraine. Make Ukraine safer from drugs, organized crime and corruption. Режим доступу: https://www.unodc.org/poukr/uploads/documents/UNODC_in_Ukraine_Factsheet/UNODC_in_Ukraine_Factsheet_EN.pdf
11. Interpol. Data Protection in Interpol. Режим доступу: <https://www.interpol.int>
12. Europol. SIENA - Secure Information Exchange Network Application.. Режим доступу: <https://www.europol.europa.eu>
13. European Commission. European Criminal Records Information System (ECRIS). Режим доступу: <https://ec.europa.eu>
14. UNODC. International Cooperation Against Transnational Organized Crime. Режим доступу: <https://www.unodc.org>

Василинчук Віктор Іванович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри оперативного
розшукової діяльності Національної
академії внутрішніх справ;
Поптанич Юрій Михайлович,
аспірант Національної академії
внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ З МЕСЕНДЖЕРІВ ЯК ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

З впровадженням Всесвітньої павутини у 1990-х роках, а потім популяризацією соціальних медіа та смартфонів у 2000-х роках, кількість та якість інформації у відкритому доступі різко змінилися. Сьогодні будь-яка особа зі смартфоном